

abonnement pour un an

350 Piastres

Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :

« Idjtihad » Constantinople

Téléph. St. 865

XXIII ème ANNÉE

15 Mai 1928 No. 252

اجتهاد

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صهی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [24 نسخہ]

تور کیا ایچون 2 بچق، خار ج ایچون

3 بچق، اعلا کاغدلیسی 5 لیرادر.

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد ٹہوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی اوچنچی سنہ

نومرو ۲۵۲-۱۵ مایس ۱۹۲۸

مصری (ابوالعلاء)

رسالة الغفران (الهي قومه ديا)

بر بدبخت ایدی . (دانت) کبی مقام وموقع آرار ، رقابتله معروض اولور براقبال حریصی دکلدی . حکیم ومدفق برشاعر ایدی . اونک ایچون جنت وجهنمه علی الا کثر صور دوردینی ، آرادینی ، قونوشیدردینی اشخاص معاصرلری حکومت آدمه لری دکل ، دها اولکی عصرلرده نیشن شعر او علمادن متشکل ایدی .

جنت

(ابوالعلاء) ابن القارح یازدینی رساله یی مدح ایدرکن ملسکردن ، آغاجلردن باحث آیتلر سرد ایدیور . و بونقطه دن مناسبت دوشوره رک جنت آغاجلرینه انتقال ایله یور . (ابن القارح) ک اوله بر رساله یازمسندن جنتده اونک ایچون هر بری شرق ایله غربی محیط بیوک ، پک بیوک وسعتده غایت لذت و نفیس میوه لی آغاجلر غرس ایدلسنه باعث اوله جغنی سویله یور . آغاجلرک کولکسی آلتنده غلله ولدانک قالقوب او طور دقلرینی ، جابجآب جاودانی ایله متحرک نهرلر آقدینی ، (کوثر) نهرینک او نهرله هر زمان آب حیات یتیشد بر دیکنی تصویر ایدیور . او نهرلردن هر کیم بر یودوم ایچسه آرتق اونک ایچون اولوم یوقدر . خالص سوتدن ، نفیس شرابدن بیوک بیوک نهرلرده آقیور . فقط اوله شراب که انسانه شفا و یرر ، معده بولانتیسی ، باش دونه سی و یرمز . (ابن القارح) آلتوندن یاپیش قدحلر ، زبرجددن یارادلش ابریقار ایله او نهرلردن بول بول ایچیور . اوله ابریقار که مشهور لسان علماسندن (ابو زید انصاری) اولری کورسه ایدی ابریقی « صوقوشنک بیونته » بکرتزدی . او شرابدن ، خرباته دائر اشعاری ایله مشهور (ابو نواس) بر یودوم ایچسه ایدی عربلرجه مشهور اولان (عانه) ، (اذرعات) ، (غزه) ، (بیت رأس) و سائر شرابلرینی هیچ کوره جکدی . (ابن القارح) اوراده سوزولمش بال نهرلری کوریور . بونلر هپ حقیق شیلردر . چونکه آیت کریمده « متقیلره وعد اولنان جنت کبی .. اوراده صوی بوزولماش نهرلر ، طعمی دیکشامش سوت نهرلری ، ایچنلرک لذتیه خادم شراب نهرلری ، سوزولمش بال نهرلری : اولر ایچون اوراده هر نوع میوه لر وادر » دینلمیورمی ؟ کندیسی زیارت ایدن خیال جانانه سوزولمش بال ویاغلی بوغاچهدن متشکل برضیافت و یرمک ایسته یین اسلام دورینی ادراک ایتیش دور جاهلیت شعراسندن (نرین توبالعلکی) او جنت بالنی طامش اولسه ایدی دنیا بالنی پک آجی کوره جک ، سودیکنک خیالنه دها کوزل برضیافت و یره جکدی .

(ابوالعلاء) رساله الغفرانی علمادن (ابن القارح) شهرتیه معروف حلبلی (علی بن منصور) طرفندن یازیلان و بر چوق عالملر ، ادیبلر حقنده معلوماتی احتوا ایدن اوزون بر مکتوبه جواب اوله رق یازمشدر .

رساله ناک (غفران) ایله تسمیه سنک سببی قوجه داهینک جنتده غفرانه مظهر اولمش عد ایتدیکی ذواته « الله سنی نه ایله غفرانه شایان کوردی ؟ » سؤالی توجیه ایتمسندن وجهنم عذابنده قیور اقمده تلقی ایتدیکی بدبختلرده « سنی نه دن عفو ایتدی ، یاخود سنک سوزیکی نه دن عفو لایق کورمدی ؟ » دیهه صورمسندن ایلری کلکده در . (ابوالعلاء) بو دنیادن سوکره مکافات و مجازات ایچون دیگر بر دنیانک بولوندیغنی ، اولومدن سوکره روحک مستقل بر وارلق ایله اورایه کیدوب حساب و یره جکینی پک شبه لی کوریوردی . بوشبهه دایما اونک ذکرینه تحکم ایتدی . اشعارنده اونی بمضاً آجیق سویلردی . بعضاخنی ویا جلی اشارتله ایله آکلاتیردی . اونک بوتون دوشونجه سی روح ، حشر و نشر ، جنت و جهنم ، سعادت ویا عذاب اخروی معمارلرینک حلی ایله اوغراشیوردی . عقلی صوراردی : « ای اولور ! زه نه ایچون بر خبر کوندرمیورسکیز ؟ یقمبرلرک سویله کلری شیلری ایشیتمدیکرمی ؟ کندی اختیارمله سزی اونو تا یورم . لکن زمانک ضروری انسان شاشیرتدیریر ویا اونو تودورور » :

اسکن البلی ! لاتبعثون رسالة الينا ولستم سامی کلم الرسل ولم نسل نفسی عنکم باختیارها ولکن طول الله یریدهل اوینسی

لکن سؤاله معقول بر جواب آله مانجه یه صوریوردی : « بر اولو مزارندن قالدیمی که هانکی قصورلر ایله مؤاخذه اولوندیغنی سویله سین ؟ (یاخود قصورلردن طولانی نفسی تعیب ایتسین ؟) و دسین که بر چوق کناهلر ایشله دک ، فقط الله اولری عفو ایتدی » :

فهل قام من قبره ميت يعيب على النفس اخفاراها
يقول جنينا ذنوباً لنا وجدنا المهيم غفاراها

هبات ! بوکا جواب یوقدی . هر طرف ساکت ، هر طرف بو معسانی حل ایتکدن عاجز ! هپ مجهولیت ایچنده عدمه طوغری یوورالانیور . فقط دونن ، خبر و یرن یوق .

(ابوالعلاء) حقیقتدن مایوس اولونجه خیاله صابقی ایسته دی . (ابن القارح) ک مکتوبی معره داهیسنک جنت وجهنمه خیالاً طولاشمسنه و بو اخروی قومه دیاسنده دوستی (ابن القارح) ی آلت اتحاد ایتسنه سبب اولدی . (ابوالعلاء) مغزوی واعمی

جنت نديملری

(ابو العلا) قومه دياسنه دوام ايدرك ديورکه :

اوله ظن ایدیورم که (ابن الفارح) حننه ورنجه بودنیاده یکدیگری علیه بولونقله وقت کچیرن مشهور علما دن مبرد ، ابن درید ، ابن مسعود المجاشعی ، یونس بن حبیب الضبی بر آرده کندیسنه ندیم انتخاب اولنورلر قرآن کریمه وارد اولدینی اوزره « اولنلرک بورکارندن غل و غشی نزع ایتدک . قارش قارشیه تختلر اوزرنده قاردش اوله رق اوطورورلر . اولر نه یورغونلق والمه اوغرارلر ، ندهمه اورادن چیقاریلرلر . ملکر بولرک یاننه کیروب جیقدفجه صبر وثباتکنز ایله نائل اولدیشکن نعمتی تسعیلاً سزه سلام وسلامت اولسون . بو اخروی مکافات نه عالی در ! » [آیت مالی] دیرلر . بولر او نفیس نهرلردن

ایچرلر ، کولوب اونارلر ، ادیا . تدن ، شعر دن ، لساندن مباحثلر آچارلر . شیخ [ابن الفارح] ادی مباحثلرک نشووه سسیله تاسف ایتمکدن کندیخی آلهماز :

— کاشکی قریش ، شاعر اعشایی پیغمبرک یاننه کیدر ایکن یولدن چویرمه لر دی ! زیر اسلام اولسه ایدی شمدی بلکه بوراده بزمه برابر بولونور ، صحبتیه بزی مثلاًذ ای ردی ، دیر .

تنزه و اعشی

صوکره بو دنیاده « تنزه » تسمیه اولنان شی خاطرینه کلر . یاقوتدن یارادلش جنت دوه لرندن برینه ییز . غیر تیه لری آرده سننده طولاشیرکن « دوه اوزرنده یولجیه عائد » ایکی بیت ترنم ایدر . همان برهاتک سسی یوکیلیر :

— ای مغفرته مظهر اولان قول ! شعری انشاد ایدیورسک ؟ بو شعر کیملدر ؟

شیخ [ابن الفارح] جواب ویریر :

— اوت ، شعر سویله یورم . بیتلر اعشی قیسکدر .

— او آدم بنم .

مکر اعشی کوزل بر دلیقانی اولمش !! بی طوغورلش ! اختیاراتی قالمش ! جنتک ابدی ونی مثال کنجلیکنه بوروغش ! آره لرنده شو محاوره جریان ایدر :

— نصل مغفرته نائل اولدیکز ؟

— زبانیلرخی سقره قدر چکوب کوتورملر دی . قیامت ساحه لرنده یوزی آئی کبی نور صاچان بر آدم کوزیه ایلیدشدی . هرکس اوکا : « یا محمد ! بکا شفیع اول . شو ویا بو حسته م واردر » دیوردی . بنده زبانیلرک الله باغیردم : « یا محمد !

امدادعه یتیش ! سکا حرمت سبق ایتشدر » دیدم . حضرت محمد حضرت علییه « یا علی ! کیت ، باق ، حرمتی ندر ؟ آکلا » دیدی . حضرت علی یاننه کلدی . زبانیلرخی آتشک دینه آتقی اوزره ایدیلر . اولنلری منع ایتدی . « حرمتک ندر ؟ » دیهه وردی . حضرت محمدک مدحنه دائر اولان شعریمی انشاد ایتدم . ایلمک دنیاده الله ، بهت کوننه ایمان ایدلردن اولدیفی سوبله دم . علی پیغمبرک یاننه دوندی . « یا رسول الله ! دیدی ، بو آدم ، اعشی قیسدر ، مدحکره دائر شعر سویله مش . پیغمبر اولدیفکره شهادت کتیرمش . حضرت پیغمبر « اوبر دنیاده نه ایچون یانزه کلدی ؟ » دیهه وردی . علی « کلش . فقط یولده قریش قبیله سی اونی کلکدن واز کچیرمش . شرابی ترک ایتک ایسته مامش » جوابی وپردی . پیغمبر بنم ایچون شفاعتده بولوندی . شراب ایچمه مک اوزره جنته کیرمه مه مساعده ایدلدی .

زواللی بلبله

یورککک قانی ایچوب مست اولمانی بیل :

محببتک نامه سی اوقوتولماز ای بابل !

مزارقلر ایچنده بهارک یوزی کولمز :

بايقوش فعانلرله دم طوتولماز ای بلبل !

15 مارت 1918 ع. م.

زهیر و عمید

(ابن الفارح) جنتک باغچه

لرینی کوزدن کچیرمه ک ناسلار .

ایکی یوکسک کوشک کورر .

کندی کندینه « اورایه قدر

کیده مده بو کوشک لک کیملرک اولدیفی صورام » دیر . اورایه

یاقلاشنجه برینک اوزرنده شاعر (زهیر بن ابی سلمی ک کوشکی)

و دیگرینک اوزرنده شاعر (عبید بن ابرص ک کوشکی)

دیهه یازیل کورر . تعجب ایدر : « بولر جاهلیت دورانه

اولدیلر . لکن اللهک مرحتی هرشیئی استیباب ایده بیلیر . بو

ایکی آده کیده م . نه ایله عفوه نائل اولدیلرخی صورهم » دیر .

اولا (زهیر) ه وایر . اونی یکی آچیلش برچیچک کبی

پک کنج ، صانکه اختیاراتی سوه سننه هیچ کیرماش ،

چوق یاشامقدن بیقماش ، میمه سنی نظم ایتماش کبی کورر .

قوجه (زهیر) صانکه :

« حیانتک تکالیفندن اوصاندم . هرکیم سکسان سنه

یاشار ایسه ، شهه سز ، حیانتدن بیقار » :

سمت تکالیف الحیاة ومن یفش ثمانین حولاً لا بلاءک یسأم

دیمش .

(ابن الفارح) صورار :

— سن زهیرمیسک ؟

— اوت .

— فترت زماننده یاشامشک . اسلامیت یوق ایدی الله

سنی نه ایله عفوه نائل ایتدی ؟

(ابن الفارح) اونك ياننه اوغرار ونه ايله عفوہ نائل اولديغي صورار . عدی :
— بن مسیح دينه تابع ايدم . حضرت محمدن اول
پيغمبرله تابع اولانلر ايجون باس يوقدر . باس پوطلره طاپانلر
حقنهدر .

(عدی) اور دنياده آوجيلى ايله وقت كچير ايدى .
(ابن الفارح) ه آوه چيقمه يي تكليف ايدر . (ابن الفارح) :
— بن قلم صاحبي بر آدم . آته بينمكه آيشمادم . آنك
بنى زهره فيالرى اوزينه آئماسندن ، برقولى ويا بجانمى
قيرمسندن ، جنت خلق آراسنده مسخره اولمقدن قورقارم دير .
عدی : — جنتده كيمسيه نه فئالى ، نه ده خسته لاق
عارض اولور . بونى بيلمه كز غريبدر ، جوانى ويرير .
جنت آتلىندن ابكى آته بيزلر . هر برينك فيعى بتون
دنيا قيمتندن ده بيوكلر . يولده بريابانى او كوزه راست كليرلر .
(عدی) اوني هزاراق ايله اورمق ايستر . او كوز :

— بنى اورميكنز ، دير ، بن جنت او كوزلرندن دكلم .
اور دنياده بركون تنها برقيرده اوللايوردم . برطاقم مؤمنلر
كچورلردى . ييه جك برشيلرى يوقدى . بنى اولديروب يدلر ،
بوسايده يولارينه دوام ايده بيلديلر . الله ده مكافاة بنى جنته
آلدى ، دير .

(عدی) اوني براقير . بر آز اوتده بريابان اشكنه راست
كليرلر . (عدی) اوني هزاراق ايله اورمق ايستر . أشك :
— اى اللهك قولى ! بنى اورمه . ديكر دنياده ايكن
بنى برانسان اولادى . دريى اوزرمندن صويوب آلدى . اوندن
قووه ياپلدى . قووه برطاقم صلحانك طهارتنه خدمت ايتدى .
اونلرك بركتى بكاده شامل اولدى . بلا حساب رزقه نائل اولمق
اوزره جنته كيردم ، دير .
(عدی) آوجيلىدن واز كچر .

[دوام ايديله جك] زكى مغامر

— باطلدن نفرت ايدىيوردم ، الله ايمان كتير ييوردم . شعر . مده
اللهى ذكر ايتمكدن خالى قالمدم . اونك ايجون الله بنى عفو
ايتدى .

— اور دنياده شراب ايجيوردم . جنتده شراب ايجمه كه
مساعده اولونديعى ؟ يوقسه اعشى كي محرومى ايدلك ؟
— اعشى حضرت محمدك زمانه بيشمش ايدى . اونك
هيچ بر معذرتى يوقدى . حالو كه بن بيشديكم زمانلرده
پيغمبرله تابع اولان بتون خلق شراب ايجردى . بنى الزام
ايده جك بر عدم معذرت موجود دكلر .

(ابن الفارح) زهير ايله بر مدت اسكى شاعرلر حقنهدر
صحت ايتدكدن صوكره (عبيد) ه اوغرار . مكر (عبيد) ه
مخلد بقا احسان بيورولمش . سلام تعاطى اولندقدن صوكره
عبيد جنت اهلنه معطى ذكا وفراسله شيخك نه صوره جغنى
كشف ايدر :

— غالبا بدن نه ايله عفوہ نائل اولديغى صوره جقسك ،
دكلى ؟

اوت . هم تعجبله .
— ايله ايسه ديكه . هاويهيه (اوچورومه) كيرمش ايدم .
اور دنياده ايكن نظم ايتديكم : « انسانلردن ديله ين محروم
اولور ، اللهدن ديله ين خيسته اوغراماز »

من يسأل الناس محرومه وسائل الله لا يخيب
بنتى دنيانك هر طرفنه ياييلمش ايدى . بو بيت انشاد اولندجه
عذاب خفيفله يوردى . نهايت كچه لرند ، بو قاغيلردن قورتولد .
بو يتك بركتى ايله عفوہ نائل اولدم .

عدى بن زيد

(ابن الفارح) بونى ايشيدنجه اسلاميتدن اول يتيشن
برچوق شيرانك آتشدن قورتولد قلر بنى اميد ايتمكه باشلار . شاعر
(عدى بن زيد) ك نه اولديغى صورار . (عبيد) اونك
او جوارده و طورديغى سويلر .

ده موقراسى و تربيه

مؤلف : John Dewey ; مترجمى : تعليم و تربيه هيئتى اعضاسندن عونى بك معارف و كالتى نشر ياتندن ، 428
صيفه لك تاريخ طبى 1928

امكانشه مالكدرلر . بزم كنچ حكومت جمهوريه مزاجون
بر چوق خصوصلرده ترددسز وعظيم استفاده ايله درس
آليناچق مدنى ساحه شاملى آمر يقادر : تعليم و تربيه
هيئتلك قيمتلى عضولردن عونى بك John Dewey
نك كتابنى ، انگليزجه اصلندن ترجمه و بو صورته

John Dewey كره ارضك الك بيوك تربيه عالميدر .
نيويورق قولومبيا دارالفنونى پروفه سسورلرندن در .
الك خالص ، الك حقيقى ده موقراسيانك حكمران اولديغى
بر ، شاملى آمر يقادر . فردلر ، اوراده اعظمى حريته ،
اعظمى رفاهه ، اراده لر ينك اعظمى درجه ده انكشافى